Dwing banken tot grotere buffer

De zwakke kapitalisatie van banken is een onverantwoord risico voor de economie en een rem op kredietverstrekking aan het midden- en kleinbedrijf, schrijven *Arnoud Boot en Sweder van Wijnbergen.*

Wie de hoorzittingen in de Tweede Kamer met de bankiers gevolgd heeft, moet concluderen dat de bankiers hopen dat de politici hun verlossen van die akelige wetenschappers. Zelden heeft een hoorzitting in de Tweede Kamer zoveel verdeeldheid opgeleverd. Bankiers waren eensgezind tegen een verhoging van de kapitaaleisen. Voor de leken: in bankenjargon is kapitaal wat voor elk normaal bedrijf eigen vermogen is – de buffer om verliezen te kunnen opvangen. De aanwezige hoogleraren beweerden het tegendeel: herstel van de economie kan niet zonder een majeure versterking van het eigen vermogen van banken. En banken moet je daartoe dwingen, uit zichzelf doen ze het niet. De eensgezindheid onder bankiers is het levende bewijs.

Is de politiek in staat een eigen oordeel te vellen? Lastig, want het wegen van de argumenten vereist een fundamenteel begrip van het functioneren van banken. De huidige lage kapitaalratio's (op de balans drie procent) en de Europese nadruk op *risk-based* assets betekent dat mkb-financiering – cruciaal voor economische groei – klem zit. Door die nadruk wordt het gebrek aan eigen vermogen verdoezeld door uit mkb-leningen te stappen (hiertegen moet eigen vermogen worden aangehouden) en te vluchten in bijvoorbeeld overheidspapier (eigen vermogen 'vrij'). Stop dit vluchtgedrag door banken direct meer eigen vermogen te laten ophalen. De politiek moet begrijpen dat alleen dan ondernemerschap en particulier initiatief mogelijk zijn zonder dat banken risico's afwentelen op de staat. Een dwingende hand is echter nodig.

Extra probleem is dat de overheid hier ook eigen belangen heeft. Financiën rekent zich rijk met jaarlijks dividend dat het van 'haar' staatsbank ABN Amro ontvangt. Maar dit dividend is een uitholling van het eigen vermogen van de bank. De spagaat van het ministerie is nog erger: het wil bij de aanstaande beursgang van ABN Amro een zo hoog mogelijke opbrengst.

Maar het streven naar een hoge opbrengst staat haaks op de belangen van de Nederlandse samenleving. Het maatschappelijk belang is dat ABN Amro gedwongen wordt – net zoals bij andere banken moet gebeuren – haar eigen vermogen fundamenteel te versterken. Alleen dan kan een bank de maatschappelijke rol spelen die ze moet vervullen, en wordt de belastingbetaler gevrijwaard van instabiliteit. En kapitaal versterken kan. Ze kan bij een beursgang nieuwe aandelen uitgeven en met de opbrengst haar eigen balans versterken. Dit is iets anders dan de bestaande aandelen van de overheid van eigenaar doen veranderen – dit is niet meer dan geschuif waarmee de overheid van het toneel verdwijnt. Maar Financiën aarzelt hierover. Nieuwe aandelen uitgeven heeft een drukkend effect op de aandelenkoers en dus vermindert het de opbrengst die het ministerie bij een beursgang voor zijn bestaande aandelen krijgt.

En hier is het grootste hiaat aan kennis bij de politiek, banken en publiek. Een lagere aandelenkoers is voor de soliditeit van de bank en de maatschappij niet erg. Nieuwe aandelen versterken het bufferkapitaal van de bank en beschermen de belastingbetaler. Dit verklaart waarom de aandelenkoers bij uitbreiding van het aandelenkapitaal lager komt te liggen. De bank heeft nu nog een kunstmatige subsidie van de overheid omdat die bijspringt als de bank in de problemen komt. Nieuw aandelenkapitaal vermindert de waarde van deze subsidies: de bank hangt minder snel aan het infuus omdat het grotere aandelenkapitaal dan meer verliezen kan absorberen voordat de overheid hoeft bij te springen. Het risico dat dan bij de aandeelhouders komt te liggen verklaart de lagere aandelenkoers. Maar voor aandeelhouders ook goed nieuws: zodra er genoeg van is wordt het eigen vermogen qua risico eindelijk voorspelbaar, en dus is een lager rendement erop acceptabel. Hetgeen de bankenlobby niet inziet.

De volgende verdedigingslinie van de bankenlobby is even onzinnig: we kunnen het kapitaal niet krijgen. Voor ABN Amro hebben we dit al ontkracht, als ABN Amro naar de beurs kan, kan ze dus ook kapitaal aantrekken. ING kan het ook, zij is beursgenoteerd. SNS Bank heeft ook geen probleem. De bank moet worden verkocht met als eis dat het kapitaal wordt aangesterkt; ja, dat heeft een drukkend effect op de verkoopprijs, net als bij ABN Amro, maar dat is nu eenmaal het maatschappelijk belang van een grotere afstand tot de belastingbetaler. Die impliciete subsidie moet weg en dus ook uit de aandelenprijs. Blijft over de Rabo. Zij kan niet naar de beurs, en verkoop is geen optie. Maar de Rabo kan aandeelachtige vermogenstitels uitgeven, die weliswaar geen aandelen zijn maar wel koerswinsten kennen als het goed gaat, en verliezen absorberen bij problemen.

Penny wise and pound foolish. Dat is wat de bankenlobby hoopt van het ministerie van Financiën. Maximaliseer de opbrengst van de beursgang van ABN Amro, en negeer de schade die de economie hierdoor oploopt. De zwakke kapitalisatie van banken is een onverantwoord risico voor de economie en een rem op kredietverstrekking aan het midden- en kleinbedrijf, de groeimotor van de economie. Politiek, laat u niet leiden door overwegingen die haaks staan op het landsbelang.

Sweder van Wijnbergen en **Arnoud Boot** zijn beiden hoogleraar economie aan de Universiteit van Amsterdam.

ILLUSTRATIE PAVEL CONSTANTIN